

تنها دعایی که شیخ بهایی آن را شرح نکرد

تاد دانشگاه قرآن و حدیث با اشاره به دعای سیام صحیفه سجادیه که برای رفع بدهکاری خوانده می‌شود، گفت: شیخ بهایی به ذکر این دعا بسنده می‌کند و آن را شرح نمی‌دهد اما تأکید می‌کند با خواندن آن قرضش ادا شده است

FARS NEWS AGENCY

حجت‌الاسلام غلامعلی مطرح کرد

دعای نافع صحیفه سجادیه برای ادای قرض / تنها دعایی که شیخ بهایی آن را شرح نکرد
استاد دانشگاه قرآن و حدیث با اشاره به دعای سیام صحیفه سجادیه که برای رفع بدهکاری خوانده می‌شود، گفت: شیخ بهایی به ذکر این دعا بسنده می‌کند و آن را شرح نمی‌دهد اما تأکید می‌کند با خواندن آن قرضش ادا شده است.

به گزارش خبرنگار آئین و اندیشه فارس، نشست علمی «#171؛ راز، ناز و نیاز در صحیفه سجادیه»؛ شب گذشته (یکشنبه هشتم مرداد) با حضور حجت‌الاسلام والمسلمین احمد غلامعلی، استاد دانشگاه قرآن و حدیث در بخش تحول علوم انسانی بیستمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم برگزار شد.

* صحیفه سجادیه، معرفتی عاشقانه به خدا و بصیرتی عالمانه به انسان

وی در ابتدای این نشست، ضمن تقسیم‌بندی دعاها به دو گونه گفت: یک دسته از دعاها بر پایه نیازهای اکثر ادمی شکل می‌گیرد. این دعاها، خواسته‌های روزمره ادمی را شامل می‌شود. این ادعیه معمولاً در بازه زمانی خاصی خوانده شده و پس از برآورده شدن حاجت، فراموش می‌شود.

غلامعلی ادامه داد: دسته دیگر دعاها بر پایه نیازهای معنوی و با هدف راز و نیاز با قادر متعال شکل می‌گیرد. صحیفه سجادیه جزو دسته دوم دعاهاست، یعنی دعا‌های صحیفه به گونه‌ای است که از علاقه صاحب آن برای صحبت کردن با خداوند حکایت می‌کند.

مؤلف «#171؛ شناختنامه نهج‌البلاغه»؛ افزود: کتاب دعایی خوب دو ویژگی باید داشته باشد: اول؛ معرفتی عاشقانه به خدا داشته باشد، دوم؛ دارای بصیرتی عارفانه به نیازهای انسان باشد. این دو جنبه تنها قابل لحاظ از سوی خدا، رسول او و ائمه اطهار است و صحیفه سجادیه هر دو ویژگی را در خود داراست.

* «#171؛ بنی صدر»؛ هم شرح صحیفه سجادیه دارد!

غلامعلی با اشاره به بیان دلنشین و اعجاز‌آمیز صحیفه سجادیه گفت: این کتاب از معدود کتاب‌هایی است که در طول تاریخ، هر کس که اندک آشنایی با زبان عربی داشته است نتوانسته از آن دل بکند؛ برای نمونه «#171؛ بنی صدر»؛ هم شرح صحیفه سجادیه دارد! فرد معلوم‌الحالی که با انقلاب اسلامی زاویه پیدا کرد.

وی افزود: «#171؛ ع. حجازی»؛ نیز با همان رویکرد تند انقلابی خود و حتی نگاه‌های مارکسیستی شرح صحیفه سجادیه دارد. به خاطر دارم پیش از پیروزی انقلاب، کمونیستی اغراق می‌کرد و می‌گفت: می‌توانم مانند قرآن را بسازم اما مانند صحیفه سجادیه نمی‌توانم!

* شریعتی در «#171؛ زیباترین روح پرستنده»؛ محو زیبایی صحیفه سجادیه می‌شود

این استاد دانشگاه در ادامه به ترجمه کتاب «#171؛ نیایش»؛ الکسیس کارل فیزیولوژیست برجسته فرانسوی توسط علی شریعتی اشاره کرد و گفت: دکتر شریعتی پس از این کتاب وارد صحیفه سجادیه شد. بخش «#171؛ زیباترین روح پرستنده»؛ از مجموعه آثار دکتر شریعتی را بخوانید تا دریابید او چگونه تحت تأثیر ژرفای کلام امام صادق (ع) قرار می‌گیرد و می‌گوید: دعای شیعه به صورت کامل‌ترین مکتب، خودش در چهار بُعد مشخص می‌شود: نیاز، عشق، آگاهی و مبارزه.

معاون پژوهشی پژوهشکده دارالحديث تأکید کرد: معمولاً اهالی دعا و نیایش گوشه‌نشینی اتخاذ می‌کنند اما کسی که با صحیفه سجادیه انس می‌گیرد از کنج عزلت خارج می‌شود!

* صحیفه سجاده در ابتدا کتاب عمومی نبود

به گزارش فارس، حجت الاسلام غلامعلی در بخش دیگری از این نشست درباره چینش صحیفه سجاده گفت: این کتاب املای امام سجاد(ع) به دو فرزندش امام باقر(ع) و زیدبن علی است؛ یعنی اینگونه نیست که صحیفه در ابتدا کتابی عمومی بوده باشد.

وی با بیان این که اصل کتاب شامل 75 دعا بوده اما در زمان متوکل بن هارون به 64 دعا تقلیل یافته است، ادامه داد: متأسفانه امروز فقط 54 دعای صحیفه به ما رسیده است؛ البته صحیفه سجاده ثانیه، ثالثه، رابعه و خامسه و صحیفه الجامعه داریم که دعاهای دیگر امام سجاد را شامل می‌شوند اما با متن ویژه صحیفه سجاده فاصله بسیار دارند.

* بالاترین حمدها همنشینی با شهادت

حجت الاسلام غلامعلی در ادامه این نشست به بررسی اجمالی برخی دعاهای صحیفه سجاده پرداخت. وی دعای اول صحیفه را «دعای حمد« معرفی کرد و گفت: در این دعا می‌خوانیم: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الْأَوَّلِ بِلَا أَوَّلٍ كَانَ قَبْلَهُ، وَالْآخِرِ بِلَا آخِرٍ يَكُونُ بَعْدَهُ الَّذِي قَصُرَتْ عَنْ رُؤْيَيْهِ أَبْصَارُ النَّاطِرِينَ، وَ عَجَزَتْ عَنْ تَعْتِهِ أَوْهَامُ الْوَاصِفِينَ.« یعنی؛ ستایش برای خداست؛ آن نخستین بی‌آغاز و آن واپسین بی‌انجام. او که دیده بینندگان از دیدنش فرو ماند، و اندیشه وصف‌کنندگان ستودنش نتواند. آفریدگان را به قدرت خود آفرید، و به خواست خویش بر آنان جامه هستی پوشید.

وی با استناد به این دعا گفت: بالاترین حمد نزد امام سجاد این است که در زمره خوشبختان اولیای خدا قرار گیرد و با شهدا همنشین شود.

این استاد دانشگاه تأکید کرد: بالاترین حمدها آن است که خداوند انسان را همدیف شهدا قرار دهد. صائب تبریزی در این باره می‌گوید: «در این بساط به جز شربت شهادت نیست/ می‌ای که تلخی مرگ از گلو تواند شست.«

* چرا از دعا لذت نمی‌بریم؟ چون غم نان داریم!

معاون پژوهشی پژوهشکده دارالحديث با اشاره به دعای هفتم صحیفه سجاده (يَا مَنْ تُحَلُّ بِهِ عَقْدُ الْمَكَارِهِ، وَيَا مَنْ يَقْتَأُ بِهِ حَدُّ الشَّدَائِدِ، وَيَا مَنْ يُلْتَمَسُ مِنْهُ الْمَخْرَجُ إِلَى رَوْحِ الْقَرَجِ...) گفت: معمولاً این دعا را برای انجام کارهای مهم و در سختی‌ها و شاید می‌خوانند.

حجت الاسلام غلامعلی سپس به دعای نهم صحیفه سجاده اشاره کرد و یکی دیگر از ویژگی‌های این کتاب گرانسنگ را «ترنم آوا« دانست و در توضیح آن گفت: یعنی انسان بتواند حروف و تکرار واژگان را به زیبایی به کار ببرد، آرایه‌ای که در زبان فارسی به آن «واج‌آرایی« می‌گوییم.

وی افزود: در بخش پایانی دعای نهم می‌خوانیم: «اللَّهُمَّ فَصِّلْ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ اجْعَلْ هَمَمَاتِ قُلُوبِنَا، وَ حَرَكَاتِ أَعْضَانِنَا وَ لَمَحَاتِ أَعْيُنِنَا، وَ لَهَجَاتِ أَلْسِنَتِنَا فِي مُوجِبَاتِ ثَوَابِكَ حَتَّى لَا تَقُوتَا حَسَنَةً تَسْتَحِقُّ بِهَا جَزَاءَكَ، وَ لَا تَبْقَى لَنَا سَيِّئَةٌ تَسْتَوْجِبُ بِهَا عِقَابَكَ.« ترنم آوایی در این عبارت موج می‌زند. «همس« حس صدایی است که در دهان می‌پیچد و به سینه نمی‌رسد. در این دعا از خدا می‌خواهیم: آن آوای نشنیدنی که در دلمان است، آن جنبش‌های اندام ما و نگرستن‌های چشم ما و گفتارهای زبان ما وسیله دریافت ثواب تو باشند.

استاد دانشگاه قرآن و حدیث در شرح این فراز از دعا گفت: اگر همه وجودمان برای خدا باشد آنگاه از دعا کردن لذت می‌بریم.

وی با طرح این پرسش که چرا از دعا کردن لذت نمی‌بریم، دلیل آن را دغدغه مادیات دانست و افزود: اگر امام سجاد برای همه افراد دعا می‌کنند و با خدا نجوا می‌کنند دلیل بر این است که در مادیات غوطه‌ور نیست، به قول شاعر: «گر گلوگیر نمی‌شد غم نان مردم را/ همه روی زمین یک لب خندان می‌بود.« به همین دلیل است که ائمه(ع) هم اهل دعا هستند و هم نشاط و شادابی دارند.

* آفت روزی وسیع از زبان امام سجاد(ع)

حجت الاسلام غلامعلی با اشاره به فرازی از دعای امام سجاد(ع) مبنی بر اینکه «خدایا مرا به چشم اندوختن مبتلا مکن.« گفت: امام در عین حال که دعا می‌کند وسعت روزی داشته باشد، سریعاً آن را آسیب‌شناسی می‌کند تا مبادا گرفتار

مادیات شود و نیز دعا می‌کند در عین حال که عزیز است متکبر نباشد و فروتنی کند.

این استاد دانشگاه با اشاره به عبارت 171#&؛ خدایا کاری کن من فقط به عبادت تو بپردازم؛ ادامه داد: امام سریعاً بعد از آن می‌افزاید: 171#&؛ خدایا عبادت مرا با عجب تباه نکن!؛ یعنی یک خواسته مطرح می‌شود و بلافاصله پس از آن آسیب‌شناسی می‌شود.

* دعای طلب حاجت در صحیفه سجادیه

استاد دانشگاه قرآن و حدیث، دعای سیزدهم صحیفه سجادیه را دعایی برای طلب حوائج اعم از مادی و معنوی دانست و گفت: ابتدای این دعا با عبارت 171#&؛ اللَّهُمَّ يَا مُنْتَهَى مَطْلَبِ الْحَاجَّاتِ وَ يَا مَنْ عِنْدَهُ تِلْكَ الطَّلِبَاتِ؛ آغاز می‌شود. یعنی 171#&؛ آخرین نهایت خاستگاه نهایی نیازها؛ را خطاب قرار می‌دهیم، کسی که وقتی از همه جا ناامید شده‌ایم، بدون واسطه باید برویم در خانه او؛ و اگر از او ناامید شویم دیگر امیدی باقی نمی‌ماند.

به گزارش فارس، این پژوهشگر علوم دینی با اشاره به عبارت 171#&؛ وَ يَا مَنْ لَا يَبِيعُ نِعْمَهُ بِالْأَثْمَانِ وَ يَا مَنْ لَا يُكَدِّرُ عَطَايَاهُ بِالْأَمْثِلَاتِ؛ در ادامه دعای سیزدهم صحیفه سجادیه گفت: امام سجاد(ع) در این بند از دعا خطاب به پروردگار عالم می‌گوید: 171#&؛ ای آن که در برابر نعمت‌هایت عوض نمی‌خواهی و ای کسی که زلال بخشش خود را به متت نهادن نمی‌آلایی؛. مراد اینکه امام به ما یاد می‌دهد در خانه خدا چه بخواهیم، اما یک موضوع دیگر را به ما آموزش می‌دهد و آن این است که اگر به کسی بخشش کردیم، براو منت نگذاریم.

* بیداری اسلامی در کلام امام سجاد/ در نظر امام سجاد(ع) منافع سرزمین اسلامی ارجح است

حجت‌الاسلام غلامعلی در ادامه سخنان خود به دعای بیست و هفتم صحیفه سجادیه که برای برای مرزبانان (اهل ثغور) بیان شده است، پرداخت و گفت: در این دعا می‌خوانیم: 171#&؛ وَ حَصِّنْ ثُغُورَ الْمُسْلِمِينَ بِعَزَّتِكَ، وَ أَيِّدْ حُمَاتَهَا بِقُوَّتِكَ، وَ أَسْبِغْ عَطَايَاهُمْ مِنْ جِدَّتِكَ؛ این در حالی است که حدود سال‌های 89 تا 94 هجری که امام این دعاها را بیان کرده است، بنی مروان‌ها و 171#&؛ حجاج بن یوسف؛ مرزبان بوده‌اند!

وی افزود: در این دعا مشهود است که امام، منافع ملی و منافع کشور اسلامی را بر همه چیز ترجیح می‌دهد، بنابراین هیچ جا عبارت مؤمنین در این دعا دیده نمی‌شود بلکه همه جا مسلمین و مسلمات است. با توجه به این دعا، امروز بیداری اسلامی برای ما چه شکلی پیدا می‌کند؟! دیگر مرزها مطرح نمی‌شود بلکه مرز اسلام مهم است.

وی ادامه داد: امام سجاد در ادامه این دعا جامعه نظامی را آسیب‌شناسی می‌کند و احتمالات از دست رفته صبر و مقاومت در طولانی مدت، پایین آمدن دقت‌نظر در چاره‌جویی، بی‌تدبیری و ... را در قالب دعا از خدا می‌خواهد که برطرف شود.

* تنها دعایی که شیخ بهایی آن را شرح نکرد!

حجت‌الاسلام غلامعلی، دعای سی‌ام صحیفه سجادیه را دعایی دانست که معمولاً برای رفع بدهکاری خوانده می‌شود و مفید است.

وی افزود: مرحوم شیخ بهایی در کتاب 171#&؛ چهل حدیث؛ خود، چهل حدیث را آورده و شرح کرده است و تنها یک حدیث را شرح نکرده و آن همین دعای سی‌ام صحیفه سجادیه است! شیخ می‌گوید: من این دعا را برای هر حاجتی که داشتم، خواندم و پاسخ گرفتم و برای اینکه دینم ادا شد و این دعا برایم مجرب بود، آن را می‌آوردم.

استاد دانشگاه قرآن و حدیث گفت: در این دعا می‌خوانیم: 171#&؛ وَ هَبْ لِي الْعَافِيَةَ مِنْ دَيْنٍ تُخْلِقُ بِهِ وَجْهِي، وَ يَحَارْ فِيهِ ذَهْنِي، وَ يَتَشَعَّبْ لَهُ فِكْرِي، وَ يَطُولُ بِمَمَارَسَتِهِ شُعْلِي وَ أَعُوذُ بِكَ...؛ خدایا! مرا رهایی بخش از وامی که چهره‌ام را افسرده و غمگین سازد، و اندیشه‌ام را بیاشوبد، و فکرم را پریشان گرداند، و روزگاری دراز مرا به کوشش وا دارد... .

حجت‌الاسلام غلامعلی تأکید کرد: امام پس از همه درخواست‌هایش در این دعا، راهکاری نیز ارائه می‌دهد مبنی بر این که اگر بدهکاری رفع نشد، خدایا کاری کن همنشینی با فقرا برایمان محبوب باشد.